

กรอบแนวคิดการวิจัยเรื่อง สมรรถนะทางวิชาชีพของนักบัญชีที่คาดหวังใน บริษัทมหาชน

วิภาพร ทิมบำรุง*

อาจารย์ ดร.พัทธนันท์ เพชรเชิดชู**

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์หลักเพื่อที่จะศึกษาวิธีการเพิ่มสมรรถนะทางวิชาชีพของนักบัญชี ตามแนวทางการพัฒนาความรู้และทักษะทางวิชาชีพบัญชี ที่กำหนดโดย IFAC ทั้ง 3 ฉบับ ตามกรอบแนวคิดของ IES ประกอบด้วย IES ฉบับที่ 2 เรื่อง เนื้อหาของหลักสูตรการศึกษาวิชาชีพบัญชี IES ฉบับที่ 3 เรื่อง ทักษะทางวิชาชีพ และ IES ฉบับที่ 4 เรื่อง ค่านิยม จรรยาบรรณ และทัศนคติทางวิชาชีพ ความรู้ และทักษะที่กำหนดใน IES ทั้ง 3 ฉบับนี้ จะเป็นแนวทางในการศึกษาสมรรถนะทางวิชาชีพของนักบัญชีที่คาดหวังในบริษัทมหาชน ในมุมมองของผู้บริหารสายงานบัญชีที่ปฏิบัติงานอยู่ในสภาพแวดล้อมดังกล่าว ทั้งนี้ เพื่อประโยชน์ในการพัฒนาความรู้และทักษะทางวิชาชีพให้กับนักบัญชี

ผู้วิจัยทำการเลือกกลุ่มตัวอย่างจากบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย จำนวนทั้งสิ้น 562 บริษัท โดยทำการสุ่มตัวอย่างแบบอาศัยความน่าจะเป็น (Probability Sample) เนื่องจากทราบจำนวนประชากรทั้งหมด ซึ่งผู้วิจัยจะเข้าเก็บข้อมูลจากตัวอย่างทั้งหมด โดยการเลือกตัวอย่างใช้วิธีสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) โดยการคำนวณตามสูตรทาโร ยามาเน่ (Taro Yamane) ในระดับความเชื่อมั่น 95% และคำนวณได้ 234 ตัวอย่าง ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้การวิเคราะห์ห้วงศ์ประกอบเชิงสำรวจ และการวิเคราะห์ห้วงศ์ประกอบเชิงยืนยัน ทั้งนี้จะเลือกใช้การวิเคราะห์ห้วงศ์ประกอบเชิงสำรวจก่อน เพื่อทดสอบให้มั่นใจว่าตัวแปรสังเกตได้ที่มีความสัมพันธ์กันและสามารถจัดกลุ่มได้ตามที่กำหนดใน IES ทั้ง 3 ฉบับ จากนั้นผู้วิจัยจะนำกลุ่มของ ตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กัน ที่เป็นผลจากการศึกษามาทำการวิเคราะห์ห้วงศ์ประกอบเชิงยืนยัน

* นักศึกษาหลักสูตรบัญชีมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต

** อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์หลัก

1. บทนำ

ในปัจจุบันสภาพแวดล้อมทางธุรกิจมีความซับซ้อนและเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วทั้งจากสภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจโลก(Global Economic Environment) ความเจริญก้าวหน้าของเทคโนโลยี สภาพแวดล้อมการแข่งขันที่รุนแรงและปัจจัยอื่นที่ส่งผลกระทบต่อองค์กรจำเป็นต้องปรับเปลี่ยนวิธีการบริหารจัดการ เมื่อแนวความคิดในด้านการบริหารจัดการเปลี่ยนแปลงไปผู้บริหารต่างคาดหวังให้นักบัญชีเพิ่มบทบาทและหน้าที่ในการช่วยเพิ่มคุณค่าให้กับองค์กรมากยิ่งขึ้น ทั้ง การมีส่วนร่วมในการวางแผนกลยุทธ์หลักขององค์กร การบริหารความเสี่ยงและการควบคุมภายใน รวมถึงบทบาทในการวิเคราะห์และนำเสนอข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการตัดสินใจทางธุรกิจ

นักบัญชีจึงจำเป็นต้องพัฒนาศักยภาพต่าง ๆ นอกเหนือจากความรู้ทางด้านมาตรฐานบัญชีแล้ว ยังต้องพัฒนาความรู้ด้านอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับวิชาชีพบัญชีหรือความรู้ข้ามศาสตร์เพิ่มมากยิ่งขึ้น ทั้งเรื่องของการเงิน เศรษฐศาสตร์ การเมือง กฎหมาย เทคโนโลยีสารสนเทศ การบริหารงานที่มีประสิทธิภาพ เช่น ทักษะด้านความสัมพันธ์และการสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ ทักษะด้านการบริหารและความเป็นผู้นำโดยมีทัศนคติเชิงบวกและความตื่นตัวในการพัฒนาตนเองอย่างสม่ำเสมอ การปฏิบัติงานโดยยึดหลักจรรยาบรรณทั้งด้านความโปร่งใสของรายงานทางการเงินและจริยธรรมในการทำธุรกิจ และด้านที่จำเป็นอย่างยิ่งคือ ภาษา ที่มีความจำเป็นอย่างยิ่งเมื่อประเทศไทยกำลังจะก้าวเข้าสู่การเป็นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (Asian Economic Community: AEC) (ปริศนา ประหารข้าศึก 2557:3)

จึงเป็นจุดเริ่มต้นที่ทางสถาบันการศึกษาพยายามเข้ามามีบทบาทในการสร้างนักบัญชีที่มีประสิทธิภาพตามมาตรฐานสากล การพัฒนามาตรฐานการศึกษาด้านวิชาชีพการบัญชี ของสถาบันอุดมศึกษา กล่าวคือมีการจัดทำโครงการมาตรฐานการศึกษา ระหว่างประเทศทางการบัญชี (International Education Standards for Professional Accountants: IES) ทำให้สถาบันการศึกษาจะต้อง จัดการศึกษาวิชาการบัญชีให้เป็นไปตามมาตรฐานวิชาชีพบัญชีของสหพันธ์นักบัญชีนานาชาติ(International Federation of Accountants: IFAC) ซึ่งเป็นการเตรียมความพร้อมให้นักบัญชี ของไทยมีศักยภาพพร้อมในการรับมือรวมไปถึงเพิ่มโอกาสในการ ก้าวออกไปสู่การเปิดเสรีและการเคลื่อนย้ายฝีมือแรงงานที่จะเกิดขึ้นในอนาคตอันใกล้ ซึ่งหลักการของ IES เป็นเกณฑ์การจัดการเรียนการสอนที่สามารถสรุปได้ว่าผู้ที่เข้าศึกษาวิชาการบัญชี หลักสูตรของการศึกษาวิชาการบัญชีความรู้ทางวิชาชีพที่ต้องเรียนรู้ทักษะทางวิชาชีพที่ต้องฝึกฝนรวมถึงคุณค่า จริยธรรมทัศนคติ ทางวิชาชีพ และการเสริมสร้างประสบการณ์เชิงปฏิบัติ ดังนั้น ผู้ที่จะเป็นนักบัญชีมืออาชีพจะต้องมี คุณสมบัติเป็นผู้มีความรู้ความสามารถทั้งในวิชาการบัญชีวิชาการ ด้านอื่นที่เกี่ยวข้องกับการบัญชี รวมทั้งมีทักษะพื้นฐานในการ ทำงาน สามารถประยุกต์ความรู้ทาง ทฤษฎีไปในการประกอบ วิชาชีพได้ และเป็นผู้มีความตระหนักถึงคุณค่า จริยธรรมทาง วิชาชีพ

อีกทั้งยังต้องมีทักษะในการปฏิบัติงานได้ทันทีหลังสำเร็จ การศึกษาซึ่งเกิดจากการได้เรียนรู้ การฝึกฝน และสะสม ประสบการณ์จากการปฏิบัติงานจริงนอกห้องเรียน เพื่อให้มีความ พร้อมที่จะก้าวสู่การทำงานจริงได้

จากที่มาและความสำคัญข้างต้นนี้ทำให้ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษาวิธีการเพิ่มสมรรถนะของนักวิชาชีพบัญชี ตามแนวทางการพัฒนาความรู้และทักษะทางวิชาชีพบัญชี ที่กำหนดโดย IFAC ทั้ง 3 ฉบับ ตามกรอบแนวคิดของ IES ประกอบด้วย IES ฉบับที่ 2 เรื่อง เนื้อหาของหลักสูตรการศึกษาระดับวิชาชีพ IES ฉบับที่ 3 เรื่อง ทักษะทางวิชาชีพ และ IES ฉบับที่ 4 เรื่อง ค่านิยม จรรยาบรรณ และทัศนคติทางวิชาชีพ ความรู้ และทักษะที่กำหนดใน IES ทั้ง 3 ฉบับนี้ จะเป็นแนวทางในการศึกษาสมรรถนะของนักบัญชีวิชาชีพที่บริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ ต้องการ ในมุมมองของผู้บริหารสายงานบัญชีที่ปฏิบัติงานอยู่ในสภาพแวดล้อมดังกล่าว ทั้งนี้ เพื่อประโยชน์ในการพัฒนาความรู้และทักษะทางวิชาชีพให้กับนักบัญชี เพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

2. วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อศึกษาถึงองค์ประกอบของสมรรถนะทางวิชาชีพของนักบัญชีที่คาดหวังในบริษัทมหาชน ในมุมมองของผู้บริหารสายงานบัญชีและการเงินของสถานประกอบการ

3. วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง การศึกษาวิจัยในครั้งนี้ทราบจำนวนประชากรที่แน่นอน โดยศึกษาวิจัยเลือกกลุ่มตัวอย่างคือ ผู้บริหารในสายงานบัญชีและการเงินของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย จำนวนทั้งสิ้น 562 บริษัท (ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย www.set.or.th สืบค้นเมื่อ 17 กพ 2558)

การกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่ใช้เป็นตัวแทนของประชากร โดยการคำนวณตามสูตรทาโร ยามาเน่(Taro Yamane) ได้กลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 234 ตัวอย่างที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 สามารถแสดงได้ดังสูตรต่อไปนี้

$$n = \frac{N}{(1+Ne^2)}$$

โดยที่

N คือจำนวนประชากรทั้งหมด (ในที่นี้คือ จำนวนนักบัญชีใน บมจ. เท่ากับ 562 คน)

n คือจำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้

e คือ ค่าความคลาดเคลื่อนจากการสุ่มตัวอย่าง(ในที่นี้ยอมรับได้ไม่เกิน ร้อยละ 5)

$$\begin{aligned} \text{แทนค่าในสูตร} \quad n &= \frac{N}{(1+Ne^2)} \\ \text{จะได้จำนวนตัวอย่าง}(n) &= \frac{562}{(1+(562 \times 0.05^2))} \end{aligned}$$

$$n = 233.68$$

จำนวนตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้เท่ากับ 234 คน

ผู้วิจัยทำการสุ่มตัวอย่างแบบอาศัยความน่าจะเป็น (Probability Sample) เนื่องจากทราบจำนวนประชากรทั้งหมด ซึ่งผู้วิจัยจะเข้าเก็บข้อมูลจากตัวอย่างทั้งหมดโดยการเลือกตัวอย่างใช้วิธีสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling)

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ผู้วิจัยใช้แบบสอบถามในการวิจัย ในการเก็บรวบรวมข้อมูลคือแบบสอบถาม (Questionnaire) ที่ได้จากการศึกษาทฤษฎี แนวคิดและผลการวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดย แบ่งเป็น 3 ส่วน คือส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ส่วนที่ 2 สมรรถนะทางวิชาชีพของนักบัญชี ตามความคาดหวังของสถานประกอบการผ่านมุมมองผู้บริหาร สายงานการบัญชีและการเงิน ของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ตามมาตรฐานการศึกษาวิชาชีพบัญชีระหว่างประเทศ (IES) แบ่งออกเป็น 3 ฉบับ กล่าวคือ 1) หลักสูตรการศึกษาวิชาชีพบัญชี (IES 2) 2) ทักษะวิชาชีพบัญชี (IES 3) 3) ค่านิยมจรรยาบรรณ และทัศนคติทางวิชาชีพบัญชี (IES 4) ลักษณะของข้อคำถามจะเป็นแบบ Likert Scale โดยผู้ตอบมีทางเลือก 5 ระดับคือ คาดหวังมากที่สุด คาดหวังมาก คาดหวังปานกลาง คาดหวังน้อย และคาดหวังน้อยที่สุด ส่วนที่ 3 เป็นคำถามปลายเปิดเกี่ยวกับข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับการพัฒนาสมรรถนะทางวิชาชีพของนักบัญชีเพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อองค์กร และการพัฒนาสมรรถนะทางวิชาชีพของนักบัญชีในการก้าวเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ในการศึกษาครั้งนี้ ก่อนนำแบบสอบถามไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เพื่อให้แน่ใจว่ามีเครื่องมือมีคุณภาพสูง ผู้ทำวิจัยได้ทำการพัฒนาแบบสอบถามจากการศึกษาข้อมูลทฤษฎี เอกสาร ทฤษฎี แนวคิด ตำรา สิ่งตีพิมพ์ และผลการศึกษาที่เกี่ยวข้องนำเสนอต่อคณะ กรรมการ และอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อตรวจสอบความสอดคล้องภายในหรือเรียกว่าตรวจสอบความสมเหตุสมผลเชิงเนื้อหา (Content Validity) (สรชัย พิศาลบุตร, 2555)

การทดสอบความน่าเชื่อถือของแบบสอบถาม (Reliability) นำแบบสอบถามจำนวน 30 ชุด มาทำการทดสอบก่อน (Pre-test) กับผู้บริหารงานในด้านบัญชีและการเงินของบริษัทจำกัด จากนั้นตรวจสอบด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติเพื่อหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (alpha coefficient) ของ ครอนบาค (สรชัย พิศาลบุตร, 2555) มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.973 ซึ่งมากกว่า 0.80 จึงจะถือว่าอยู่ในเกณฑ์ที่เป็นที่ยอมรับโดยทั่วกัน (ธานินทร์ ศิลปะจารุ, 2554) ปรับปรุงแบบสอบถามตามข้อเสนอแนะของคณะกรรมการและอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อความสมบูรณ์ก่อนนำไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างจริง

การเก็บข้อมูลเชิงสำรวจจะได้ข้อมูลปฐมภูมิ ซึ่งได้มาจากแบบสอบถามที่ได้รับกลับคืน โดยทำการวิเคราะห์ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 กลุ่มคือ

1. สถิติเชิงพรรณนา เมื่อได้รับแบบสอบถามกลับมา โดย ส่วนที่ 1 เป็นข้อมูลทั่วไปของนักบัญชี ซึ่งเป็นแบบสอบถามให้เลือกรายการ (Checklist) จะใช้วิธีการแจกแจงความถี่ (Frequency) แล้วนำเสนอผลในรูปร้อยละ (Percentage) สำหรับคำถามตอนที่ 2 และ 3 เป็นลักษณะแบบสอบถามแบบวัดระดับในรูปแบบช่วง (Scale) จึงใช้วิธีแจกแจงความถี่ หาค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) แล้วนำเสนอในรูปของร้อยละ

2. สถิติเชิงอนุมาน ผู้วิจัยทำการทดสอบสมมติฐานโดยการศึกษาองค์ประกอบได้แบ่งการวิเคราะห์ออกเป็น 2 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ เพื่อระบุจำนวนองค์ประกอบของสมรรถนะของนักวิชาชีพบัญชี โดยมีขั้นตอนดังนี้

1. วิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ โดยใช้โปรแกรม SPSS ใช้ข้อมูลการตอบแบบสอบถาม มาสกัดองค์ประกอบขั้นต้นด้วยวิธีการสังเคราะห์ โดยมีหลักเกณฑ์ดังนี้

1.1 องค์ประกอบต้องมีค่าความแปรปรวนมากกว่า 1 ขึ้นไป

1.2 ค่าของตัวแปรสังเกตได้แต่ละตัว ในแต่ละองค์ประกอบ ต้องมีค่าน้ำหนักองค์ประกอบตั้งแต่ 0.3 ขึ้นไป

1.3 องค์ประกอบแต่ละตัวจะต้องประกอบด้วยตัวแปรที่สังเกตได้อธิบายตั้งแต่ตัวแปร 3 ตัวแปรขึ้นไป

2. นำผลที่ได้จากการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจมาสร้างโมเดลองค์ประกอบของสมรรถนะทางวิชาชีพของนักบัญชี

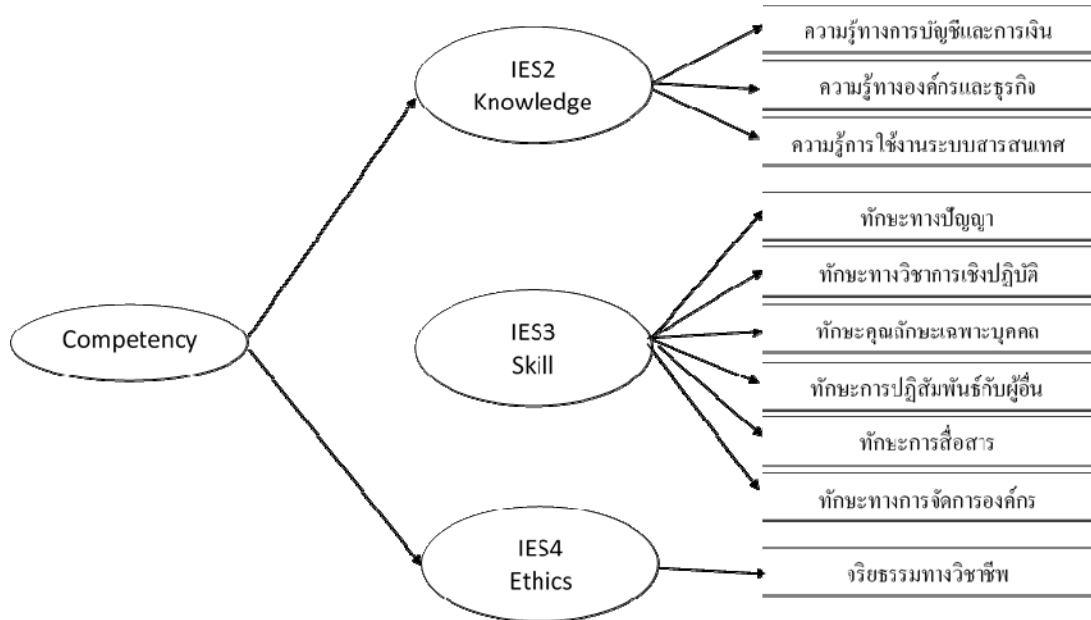
ขั้นตอนที่ 2 การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงของโมเดลองค์ประกอบของสมรรถนะทางวิชาชีพของนักบัญชี ดังนี้

1. การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน เพื่อวิเคราะห์ตรวจสอบความตรงเชิงโครงสร้างของตัวแปรที่สังเกตได้ในแต่ละองค์ประกอบของสมรรถนะทางวิชาชีพของนักบัญชี

2. การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน เพื่อการตรวจสอบความสอดคล้องกลมกลืนของโมเดลสมรรถนะทางวิชาชีพของนักบัญชี

จากการทบทวนวรรณกรรมปริทัศน์ ได้มีการพัฒนาขึ้นจากมาตรฐานการศึกษาวิชาชีพบัญชีระหว่างประเทศ มาเป็นเกณฑ์ในการกำหนด โดยสมมติฐานการศึกษา ดังนี้สมมติฐานที่ 1 ตัวแปรที่นำมาศึกษา สามารถจัดเข้าองค์ประกอบเชิงสำรวจของ สมรรถนะของนักวิชาชีพบัญชีที่คาดหวังในบริษัทมหาชนได้ สมมติฐานที่ 2 โมเดลองค์ประกอบเชิงยืนยันที่ได้มีการจัดองค์ประกอบขึ้นนั้น มีความเที่ยงตรง ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ และการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน ทั้งนี้จะเลือกใช้การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจก่อน เพื่อทดสอบให้มั่นใจว่าตัวแปรสังเกตได้ที่มีความสัมพันธ์กันและสามารถจัดกลุ่มได้

ตามที่กำหนดใน IES ทั้ง 3 ฉบับ จริงหรือไม่ จากนั้น ผู้วิจัยจำนำกลุ่มของตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กัน ที่เป็นผลจากการศึกษามาทำการวิเคราะห์หาค่าประกอบเชิงยืนยัน ผู้วิจัยจึงนำมาสรุปเป็นกรอบแนวคิดการวิจัยดังนี้

ภาพ 3.1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

บรรณานุกรม

กรมพัฒนาธุรกิจการค้า กระทรวงพาณิชย์. (2556). รายชื่อผู้ทำบัญชี. www.dbd.go.th [สืบค้นออนไลน์ 4 กุมภาพันธ์ 2558]

กรรณิการ์ ลำลือ. (2552). คุณสมบัตินักบัญชีที่พึงประสงค์ของผู้ประกอบการในจังหวัดเชียงใหม่. การศึกษาค้นคว้าอิสระ. หลักสูตรบัญชีมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

กัณฑ์กนิษฐ์ หาญวงษา. (2549). คุณสมบัตินักบัญชีที่พึงประสงค์ของสำนักงานการไฟฟ้าส่วนภูมิภาคในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. การศึกษาค้นคว้าอิสระ. หลักสูตรบัญชีมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

ขจรศักดิ์ หาญณรงค์. (2544). การพัฒนาความก้าวหน้าในอาชีพการงาน. กรุงเทพฯ: สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.

เครือวัลย์ ศรียี่ทอง (2552). นักบัญชีที่พึงประสงค์ตามมาตรฐานกาบัญชีตามทัศนะของผู้ประกอบการ. การศึกษาค้นคว้าอิสระ. หลักสูตรบัญชีมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

- จิระประภา อัครบวร. (2549). สร้างคนสร้างผลงาน. กรุงเทพมหานคร: ก.พลพิมพ์.
- ชัยนรินทร์ วีระสถาวณิชัย. (2548). **International Education Standards (IES)**, สมาคมนักบัญชีและผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทย, 1(4), 1 มกราคม 2548.
- ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย. (2558). รายชื่อหุ้นพื้นฐานดีที่มีปันผลเด่น 10 ลำดับบริษัทในตลาดหลักทรัพย์ไทย. สืบค้น www.set.or.th และ www.settrade.com วันที่ 17 กพ 2558.
- ณรงควิทย์ แสนทอง. (2557). การบริหารงานทรัพยากรมนุษย์สมัยใหม่ ภาคปฏิบัติ. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : เอช อาร์ เซ็นเตอร์.
- นิพันธ์ เห็นโชคชัยชนะ. (2548). การสอบบัญชี. กรุงเทพฯ : ห้างหุ้นส่วนจำกัด ที พี เอ็น เพรส.
- ณัฐชา วัฒนวิไล และจุฑามณ สิทธิพลวนิชกุล. (2555). การพัฒนาศักยภาพวิชาชีพบัญชีไทยเมื่อเปิดเสรีทางเศรษฐกิจ. วารสารบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยกรุงเทพ; Executive Journal 2013, p 20.
- บัวจันทร์ อธิธิโส และคณะ. (2552). ความสัมพันธ์ระหว่างการพัฒนาตนเองกับความ เป็นมืออาชีพของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตในประเทศไทย. มหาสารคาม : คณะการบัญชีและการจัดการมหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ปกรณั เพ็ญภาคกุล. (2548). **International Education Standards for Professional Accountants: IES** กับการจัดการศึกษาวิชาชีพบัญชี. วารสารวิชาชีพบัญชี. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ฉบับที่ 1 พฤษภาคม 2548.
- ปริศนา ประหารเข้าศึก. (2557). บทบาทและความท้าทายของนักบัญชียุคใหม่. จดหมายข่าวสภาวิชาชีพบัญชี ในพระบรมราชูปถัมภ์(FAP Newsletter). ฉบับที่ 22 เดือน ตุลาคม พ.ศ. 2557.
- พงศ์ศิริภพ ทองดีวิสรเกตุ. (2554). สมรรถนะของนักวิชาชีพบัญชี: มุมมองของผู้บริหารงานสายบัญชีในเขตการนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย. วิทยานิพนธ์. สาขาวิชา การบัญชี มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.
- พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน. (2552). พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน ปรับปรุงปี 2552.
- พัชรินทร์ ทานนท์. (2552). การประเมินสมรรถนะพนักงานบัญชีของการไฟฟ้าส่วนภูมิภาค เขต 2 ภาคเหนือ (พิษณุโลก) ตามเกณฑ์มาตรฐานยุทธศาสตร์การพัฒนาคูคลากรภาครัฐ. การศึกษาค้นคว้าอิสระ. หลักสูตรบัญชีมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- มาตรฐานการศึกษาระหว่างประเทศสำหรับผู้ประกอบวิชาชีพบัญชี พ.ศ. 2554
- มาตรฐานกรอบคุณวุฒิการศึกษาระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2555
- รัตนารณณ์ ศรีพยัคฆ์. (2548). ชีตสมรรถนะ : การบริหารทรัพยากรบุคคล. วารสารดำรงราชานภาพ 5,15 (เม.ย.-มิ.ย.48).

- วัฒนา พัฒนพงศ์. (2547). **ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับการวัดการเพิ่มผลผลิตภาคบริการ.**
กรุงเทพฯ: สถาบันเพิ่มผลผลิตแห่งชาติ.
- วิชชุดา เวชกุล . (2553). **ศึกษาเรื่องความคาดหวังของผู้ว่าจ้างที่มีต่อคุณลักษณะของนักบัญชีของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย.** การประชุมทางวิชาการเสนอผลการวิจัยระดับบัณฑิตศึกษาครั้งที่ 11 (The 11th Graduate Research Conference 2010). มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ศิลปพร ศรีจันทเพชร. (2545). **นักวิชาชีพบัญชีกับ IEG ฉบับที่ 9.** จุลาลงกรณ์ธุรกิจปริทัศน์ 24, 92 (มิ.ย. 2545): 12-19.
- ศรชัย พิศาลบุตร. (2555). **หลักสถิติ(Principle of Statistics).**พิมพ์ครั้งที่ 5 พิทยภัทร์ กรุงเทพฯ.
- ศรัณย์ ชูเกียรติ และคณะ. (2553). **สารสนเทศทางบัญชีของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม : กรณีผู้เข้ารับการอบรมหลักสูตรภาษีอากร.** วารสารบริหารธุรกิจ. วิทยาลัยการจัดการ มหาวิทยาลัยขอนแก่น ปีที่ 19 ฉบับที่ 2 (กรกฎาคม-ธันวาคม), 2554.
- สงกรานต์ ไกยวงษ์. (2553). **ปัจจัยที่ส่งผลต่อทักษะความเป็นมืออาชีพของนักบัญชี วิชาชีพในบริบทของผู้สอบบัญชีภาษีอากรและผู้ตรวจสอบบัญชีรับอนุญาต.** กรุงเทพฯ : คณะการบัญชีมหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.
- สภาวิชาชีพบัญชี. (2554). **มาตรฐานการบัญชี ฉบับที่ 18 เรื่อง รายได้.** [ระบบออนไลน์. แหล่งที่มา <http://www.fap.or.th> (23 กุมภาพันธ์ 2558).
- สรศักดิ์ ธนนไชย. (2551). **การวัดทักษะทางวิชาชีพของนักบัญชี ในเขตนิคมอุตสาหกรรมภาคเหนือ จังหวัดลำพูน.** การศึกษาค้นคว้าอิสระ. หลักสูตรบัญชีมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- สันสกฤต วิจิตรเลขการ. (2549). **International Education Standards (IES) กับวิชาชีพบัญชีในประเทศไทย.** จุลสารสมาคมการบัญชีไทย ปีที่ 3 ฉบับที่ 1 ธันวาคม 2549, บริษัทธรรมนิติเพรส จำกัด.
- สาโรช บัวศรี 2555. **แรงจูงใจในการปฏิบัติงาน.** สืบค้นเมื่อ 2 กุมภาพันธ์ 2558. หนังสือที่ระลึกประสานมิตรบัณฑิต. www.mitrprasam.com.
- สุชญา รังสฤษดิกุล. (2550). **สมรรถนะของผู้ปฏิบัติงานในฝ่ายบัญชีตามทัศนะของหัวหน้างานบัญชีและผู้ปฏิบัติงานบัญชีของสถานประกอบการ.** โครงการวิจัยด้านบริหารธุรกิจ วิทยาเขตบพิตรพิมุข จักรวรรดิการศึกษา.
- Kendler, T. S. (1963). **Development of mediating responses.** (Page 61-72). New York: Academic Press.
- Hassall Joyce Montana & Anes. (2009). **The Rutledge Companion to Accounting Education.** Edited by Richard M.S. Wilson.

- International Federation of Accountants. (2009). **Framework for International Education Standards for Professional Accountants**. Retrieved August 5, 2010, from <http://www.ifac.org/sites/default/files/meetings/files/5046.pdf>.
[สืบค้นเมื่อ 17 ก.พ. 2558]
- International Federation of Accountants. (2007). **Regulation of the Accountancy Profession**. [Online]. Available http://www.ifac.org/Members/Downloads/Regulation_of_the_Accountancy_Profession.pdf (24 Jan 2015).
- International Federation of Accountants. (2008). **IES 2 Content of Professional Accounting Education Programs**. [Online]. Available http://www.ifac.org/Members/Downloads/IES_2008_2.pdf (24 Jan 2015).
- International Federation of Accountants. (2008). **IES 4 Professional Values, Ethics and Attitudes**. [Online]. Available http://www.ifac.org/Members/DownLoads/IES_2008_4.pdf (24 Jan 2015).
- International Federation of Accountants. (2008). **IES 5 Practical Experience Requirements**. [Online]. Available http://www.ifac.org/Members/DownLoads/IES_2008_5.pdf (24 Jan 2015).
- International Federation of Accountants. (2008). **IES 7 Continuing Professional Development**. [Online]. Available http://www.ifac.org/Members/DownLoads/IES_2008_7.pdf (24 Jan 2015).
- International Federation of Accountants. (2008). **IES 8 Competence Requirements for Audit Professionals**. [Online]. Available http://www.ifac.org/Members/Downloads/IES_2008_8.pdf (24 Jan 2015).
- International Federation of Accountants. (2008). **International Education Standards 1-8**. [Online]. Available http://www.ifac.org/Members/DownLoads/International_Education_Standards_1-8.pdf (24 Jan 2015).
- Meagher. (2011). **Business Jets & Turboprops**. Publisher: Air Britain Historians Ltd.
- Zajkowski, Mary, Sampson, Vivienne, David. (2007). **Continuing Professional Development**. Perceptions from New Zealand and Australian Accounting Academics.